

A mi Tátránk

A VANDORLÁS HARMADIK REGGELE A HOMOLKA FÜVES TETŐJÉN TALÁL. Az Alacsony-Tátra főgerincének ez a hatalmas felboltozódása olyan, akár egy tar koponya; halántékát sűrűn beszövi a törpefenyő, de homloka és fejebubja fénylő, sima, nagy gyepmező. Tömöttebb, sűrűbb pázsitszőnyeg nincs tán sehol ennél, rövidre nőtt szittyó- és perjefélék dus szövedéke az egész orom; a láb nem süpped el benne, de ring minden lépés a rugalmas puhaságban.

A jószagu sziklafüvek mezején keskeny gyalogösvény fut át, s vész el a messziben. Egymáshoz kapcsolódó csucok s nyergek során kanyarog végig ez a pázsitba mélyedő puha csapás az Alacsony-Tátra nyolcvan kilométer hosszú főgerincén; aki végigjárja, egy világgal lesz gazdagabb.

Ez a világ gyönyörűségesen tárul ki a Homolka tiszta magasából. Lent, délen a Garam vágat, fent, északon a sebes Vág rohan, a két folyó mély völgye között harminc kilométer szélességben vonul száz kilométeren át a zöld hullámokban ivelő gerincek végeszakadatlan sora. Mögöttünk tegnapi tanyánk, a 2045 méter magas Gyömbér emeli az égre sziklakupoláját, előttünk a kéklő távolban pedig végcélunk, a Királyhegy, az Alacsony-Tátra roppant várfalának keleti sarokbástyája.

*

A VÁG VÖLGYÉT most omlós fehér ködök takarják, de a mélyen gomolygó felhőkből káprázatos csillogással emelkednek ki deréktől fölfelé a Magas-Tátra tüskés tornyai. Monumentális tájkép! A reggeli nap ragyogásában szinte kéznyujtásnyira van tőlünk a Kárpátok gerincéből kiugró nagyszerű sziklacsoport. Csipkés csucok tengere ágaskodik előttünk; napsütött oldalaik ibolyaszínbén ragyognak, olyan sejtelmes légysággal, mintha belülről világítanák meg őket rejtett fényforrások. A kékesfehér hócsikokkal sávozott sziklareneteg fölé hatalmasan emeli büszke gránitfejét a legmagasabb tátrai orom, a Gerlachfalvi-csucs.

A pázsitösvény aláhajlik aztán egy szelíd nyeregbe, és szürkés hófoltok között vezet tovább az északi oldalon. Ahogy tűnik a hó, úgy foglalják el nyomban a helyét a hegyi tavasz

első virágai. Az összezsugorodó hótakaró szegélyén, a csapzottan elfekvő sápadt tavalyi fümezőből itt is, ott is emelgeti már halványlila kelyhecskéit a kárpáti sáfrány. Egy-két napig virágozik, aztán csendesen eldől, majd úgy eltűnik, mintha a föld nyelte volna el. Vastag gyapjas bundácskájában is mintha dideregne a rózsaszínes alpi kököröcsin, de az égőpiros hószéli szegfű szinte fölgyújtja maga körül a lábon száradt őszi füveket.

A mentaillatu friss pázsitból seregestül tör elő a kárpáti harangrojt; sallangosan behasogatott pártájával olyan, mintha égszínkéék háncsszoknyában lengő hawaii lányka lenne. Lejjebb mindent elborít a gyalogfenyő meg a törpe boróka bozótja, aztán tépetten, rongyosan élénk állnak a legmagasabbra fölhatolt lucfenyők viharvert, kopott előőrsei. Ők vezetnek be abba az örökzöld rengetegbe, mely a sziklafüves gyepek birodalma alatt az egész hegységet körülöleli.

*

MÉTERES ATMERŐ JÓ oszlopszerű szálfák sorakoznak élénk, s befogad titokteli mélyébe a mesék erdeje. Nyülegyenesen törnek az égre a cserepes kérgű óriások; csak a legtetejük, a csucs hegye zöldell, alsó ágaik csupaszon, feketén meredeznek szét az örökös félhomályban. Az izmos fiatal törzsek toronymagasra szöknek föl, ághegyükön sötét ibolyás színű gömböcske a most fejlődő idejé toboz. Még vattaszerűen lágyak a fedőpikkelyei, mintahogy a sünnanya is puha tüskékkel hozza a világra édes gyermekét.

A felnőtt, életerős fák illatos gyantát izzadnak megnyitott derekukból, a száraz, nedvtelen, roskatag öregek egymást támogatják félig kidőltükben. S aki már lehanyatlott, hallgatógon hever a puha páfrány párnákon. Szétomló testük barnás-sárga porrá hull, és dus sarjadást indít el új életre. Elmálló roppant tuskók tetején, kidőlve korhadó vén törzsek hasadt kérge alól parányi fenyőcsemeték nyújtogatják föl fésűszerű kis ujjacskáikat.

*

A HEGYSÉG GRÁNIT TESTÉT fedő vékony földréteg lágyan hullámozik lábunk alatt, a dohányszínű tülevéltakaróval fedett ösvényen nincs zaja a lépésnek. Mégsem néma az erdő, pedig szellő se jár a fái közt. A lucos külön titka ez: belengi valami sajátos csend, amelynek hangja van. A fenyőerdő mindig beszél, még teljes szélcsendben is van szava; most akár az elhaló lélegzet, majd mint egy messze tovasikló gyorsvonat suhogása.

Neszfogó havon járhatnánk ily puhán, pedig durva kötőbők tengere az egész hegyoldal, melyen ösvényünk kanyarog.

De a vad törmeléklejtőt teljesen benötte az áfonya — bogyóformájú rózsaszín virága épp olyan, mint ősszel a gyümölcse —, a sima hátú görgetegeket pedig puhán takarják a mohák. Zöld csillagocskáik fehéren hókristályoknak is beillenek. A sziklarepedésekből előtörő páfrányhajtások finommivű pásztorbotokként emelkednek seregestül a husos kövirózsák és kötőrőfűvek fölé.

*

CSENDBEN TELNEK, MULNAK az órák, de a jenyvesnek nincs soha vége. A luc néha keveredik nyírral meg cirbolyával, kisebb-nagyobb tisztások nyílnak ki s záródnak össze, egy-egy patak tér mellénk és siet tova, így megyünk. Szelid tájban, noha ősrendetegben. Nincsenek nyomasztó érzéseket keltő vad sziklaalakzatok, rettentő szakadékok, szilánkos szirtek, roppant kőtornyok, melyeknek formahatása oly félelmetes, nyugtalanító s lengyögöző. Minden derüs és kedves itt, a formák, a színek, a hangok, az illatok, s minden olyan emberi méretű, mintha lankás középhegységben járnánk. Pedig másfélezer méter fölött ivel velünk a vadászoknak vágott, kanyargós kedvű szintut. Sétálva ballaghatunk rajta, kényelmesen, fáradtság nélkül, reggeltől estig, sok-sok kilométeren át.

*

KÉSŐ DÉLUTÁN kerül elénk az első akadály. Vaskos dereku jenyőszál fekszik keresztben az ösvényen, s nem vénségtől eldől, ágtalan aggastyán — tövestül kicsavart fiatal luc-dalia. Egy-két hete heverhet itt, tülevelei még nem peregtek le, ágvégein sem hervadt el a haloványabb zöld idei hajtás. Kifordult gyökérzete élére állt óriás malomkeréknek tünik, ahogy köralakban feltépte a földet az elhanyagló óriás.

Átmászunk fürgén a derék szálján, aztán kapaszkodunk jól a következőre, mert jó néhány kereszteti még utunkat, jobbra is, balra is kidőlt lucok serege hever mindenfelé. A másfajta izommunka örömevel mászkálunk járól fára; meglovagoljuk őket, aztán függve aláereszkedünk a tuloldalukon. Úgy küzdünk meg egymás után velük, mintha várak sorát vennénk be, fürgén, könnyedén, szinte diadalmenetben.

De mintha kissé lassu lenne ez a diadalut. Másfél órája csináljuk, és alig-alig tettünk meg száz-kétszáz métert. Pedig ki tudja, mi van még előttünk. A nap is kezd lefelé hajlani, jó lesz gyorsítani a tempót. De minden porcikánk a lassítást kívánja, s egyre hosszasan üldögélünk el a törzseken, mielőtt átvetnénk magunkat rajtuk.

Először a vidámságot veszítjük el, aztán izmaink örömét, majd már csak a remény ösztönöz továbbhatolásra, hogy hátha véget ér a következő kanyarodónál a torlasz-mező. De újra és újra kezdődik, s érezzük, erőnk lassan teljesen elhagy.

*

FEL KELL DERITENI a távolabbi terepet, van-e remény, vagy itt szakad ránk a magashegyi jeges éjszaka? Egy állva maradt fenyőszál létrafokszerű ágain fölhangunk néhány méter magasba, de nyomban eláll a lélegzetünk. Egy rémlátvány van előttünk; olyan kép, mely sokáig visszatér majd gyöttrő álmainkban. A májusi szélvihar az egész hegyoldalon letarolta az erdőt, egymáson fekszik ezer meg ezer szálfa. Fölfelé a hegyvonulat gerincéig, le a mély völgy távoli talpáig úgy hever rendekbe dőlve a fenyves, ahogy levágta az orkán kaszája. Innen nincs menekülés! A letarolt oldal közepéből legfeljebb helikopter emelhetne ki.

De mégis menni kell, mászni kell, vánszorogni kell, ha négykézláb, ha bujva, hasoncsuszva, akárhogy. Csak el a pusztulás vad mezejéről!

*

FÖLFELÉ NINCS REMÉNY menni, erőnk elfogytán. A patak völgyébe kell aláereszteni magunkat, tehetetlenségünk erejével. A tört ágaikra támaszkodó törzsek egy-másfél méter magasan fekszenek el a talaj fölött, felhuzódzkodni már nem tudunk rájuk. A rönkök alatt, a széthajlitott gallyak feszlő résein sajtoljuk át magunkat, ülve csuszunk egy emeletnyit, aztán kezdjük újra előlről.

Karunk, lábszárunk csupa seb már, ragadunk a vérrel vegyült gyantától, s érezzük nem sokáig bírjuk. A ránkterült félhomályban meg-megülnünk egy-egy áfonyatőn, míg csitul izmaink remegése, szívünk nyugtalan verése, arcunk tüzes lángolása. Ilyen volt hát az a bizonyos gyepű a Kárpátokban meg a Soproni-hegyekben, az egymásra döntött ősfák torlasza, a tatárok meg a németek ellen — ez a kép zakatol feldult agyunkban, s pereg észvesztő gyorsasággal, mint tébolyult film egy lüktető, forró vásznon.

*

EKKOR ÉGI HANGKÉNT csobban meg távolból a völgy patakja. Villámsujtottan állunk meg; igaz-e, vagy csak káprázat, érzéksalódás? Csobog, csobog — s már vágjuk is magunkat hanyatt, és mint élettelen szálfa csuszunk lefelé, lábbal előre, egyhuzamban a völgyig. A pataknál kétlábra állunk; kitántorgunk a völgytalp kis hegyi rétéjére, s hangtalanul dőlünk végig a pázsiton.

Magasan jár a hold, amikor felriadunk. Pár lépésre tőlünk ott áll egy fekete pásztorszállás, három fejőállással kitárt ajtaja előtt. Most látja csak meg magához tért szemünk. A kunyhó faágyán fenyőgallyderékalj, a hideg tüzhelyen elszenesedett fenyőhasábok, belőlünk is csak úgy árad a sűrű gyantaillat. Kezdünk ébredezni, éledezni; lassan azt is érzékeljük már, hogy mik azok a furcsa tárgyak a gerendafal kampós szögein.

Sajtárok, bődönök, fából cifrázva faragott ostyepkaformák.

Antalffy Gyula